

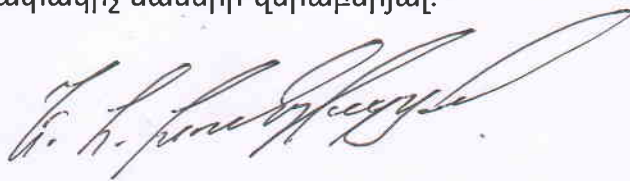
ՀԱՏՈՒԿ ԿԱՐԾԻՔ

ՍԱՀՄԱՆԱԴՐԱԿԱՆ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ԿՈՂՄԻՑ «ՀՀ ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎԻ
ՊԱՏԳԱՄԱՎՈՐՆԵՐԻ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԹՎԻ ԱՌՆՎԱԶՆ ՄԵԿ ՀԻՆԳԵՐՈՐԴԻ
ԴԻՄՈՒՄԻ ՀԻՄԱՆ ՎՐԱ՝ «ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԴԱՏԱԿԱՆ
ՕՐԵՆՍԳԻՐՔ» ՍԱՀՄԱՆԱԴՐԱԿԱՆ ՕՐԵՆՔԻ 145-ՐԴ ՀՈՂՎԱԾԻ 1-ԻՆ ՄԱՍԻ 2-
ՐԴ ԿԵՏԻ՝ ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹՅԱՆԸ ՀԱՄԱՊԱՏԱՍԽԱՆՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐՑԸ
ՈՐՈՇԵԼՈՒ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ» ԳՈՐԾՈՎ 2024 ԹՎԱԿԱՆԻ ՀՈՒՆՎԱՐԻ 17-ԻՆ
ԿԱՅԱՑՎԱԾ ՍԴՈՒ-1709 ՈՐՈՇՄԱՆ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ

Սահմանադրական դատարանը, դռնբաց նիստում գրավոր ընթացակարգով քննելով «ՀՀ Ազգային ժողովի պատգամավորների ընդհանուր թվի առնվազն մեկ հինգերորդի դիմումի հիման վրա՝ «Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» սահմանադրական օրենքի 145-րդ հոդվածի 1-ին մասի 2-րդ կետի՝ Սահմանադրությանը համապատասխանության հարցը որոշելու վերաբերյալ» գործը, 2024 թվականի հունվարի 17-ի ՍԴՈՒ-1709 որոշմամբ (հրապարակվել է 2024 թվականի հունվարի 22-ին) որոշել է.

«1. «Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» սահմանադրական օրենքի 145-րդ հոդվածի 1-ին մասի 2-րդ կետը համապատասխանում է Սահմանադրությանը (...):»:

Համաձայն չլինելով Սահմանադրական դատարանի 2024 թվականի հունվարի 17-ի ՍԴՈՒ-1709 որոշմանը՝ Սահմանադրական դատարանի դատավոր Ե. Խունդկարյանս շարադրում եմ դրա վերաբերյալ իմ հատուկ կարծիքը՝ որոշման պատճառաբանական և եզրափակիչ մասերի վերաբերյալ:

Նախքան հատուկ կարծիքի պատճառաբանություններին անդրադառնալը՝ հարկ եմ համարում նշել, որ «Սահմանադրական դատարանի մասին» սահմանադրական օրենքի 62-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ Սահմանադրական դատարանի դատավորը պարտավոր է մասնակցել քվեարկությանը և քվեարկել կողմ կամ դեմ Սահմանադրական դատարանի համապատասխան որոշման կամ եզրակացության ընդունմանը: Նույն հոդվածի 10-րդ մասի համաձայն՝ Սահմանադրության 168-րդ հոդվածի 1-4-րդ և 7-րդ կետերով նախատեսված հարցերով որոշում կամ եզրակացություն ընդունելու օրվան հաջորդող տասնօրյա ժամկետում Սահմանադրական դատարանի դատավորը կարող է ներկայացնել հատուկ կարծիք որոշման կամ եզրակացության ինչպես եզրափակիչ, այնպես էլ պատճառաբանական մասի վերաբերյալ, որն անհապաղ հրապարակվում է Սահմանադրական դատարանի պաշտոնական կայքէջում, ինչպես նաև հրապարակվում է նորմատիվ իրավական ակտերի պաշտոնական հրապարակման օրենքով սահմանված կարգով և Սահմանադրական դատարանի տեղեկագրում:

Վերոգրյալ հոդվածի բովանդակությունից հետևում է, որ Սահմանադրական դատարանի կողմից որոշումներ և եզրակացություններն ընդունելիս քվեարկությանը մասնակցելը և Սահմանադրական դատարանի համապատասխան որոշման կամ եզրակացության ընդունմանը կողմ կամ դեմ քվեարկելը Սահմանադրական դատարանի դատավորի պարտականությունն է:

Հաշվի առնելով նորմատիվ իրավական ակտերի՝ Սահմանադրությանը համապատասխանությունը որոշելու վերաբերյալ գործերի քննության արդյունքում Սահմանադրական դատարանի կողմից ընդունվող որոշումների (դրանցում արտահայտվող իրավական դիրքորոշումների) նշանակությունը իրավաստեղծ և իրավակիրառ պրակտիկայի համար՝ հանրությանը պետք է հասանելի լինեն այդպիսի գործով ընդունված որոշմանը Սահմանադրական դատարանի դատավորի անհամաձայնության պատճառները, իսկ օրենքով սահմանված է Սահմանադրական

դատարանի դատավորի՝ ընդունված որոշումից տարբերվող դիրքորոշումը պաշտոնապես ներկայացնելու մեկ եղանակ՝ հատուկ կարծիք շարադրելը: Հետևաբար կարծում եմ, որ նշված գործերի քննության արդյունքում համապատասխան որոշման ընդունմանը դեմ քվեարկելու փաստից ուղղակիորեն բխում է հատուկ կարծիք ներկայացնելու՝ իմ՝ որպես Սահմանադրական դատարանի դատավորի պարտականությունը, ինչով էլ պայմանավորված ներկայացնում եմ իմ հատուկ կարծիքը:

1. Անդրադառնալով «Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» սահմանադրական օրենքի 145-րդ հոդվածի 1-ին մասի 2-րդ կետի վերաբերյալ Սահմանադրական դատարանի որոշման պատճառաբանություններին և եզրահանգմանը, հարկ եմ համարում նշել հետևյալը.

1.1. Նախ կարծում եմ, որ սույն գործով քննության առարկա հարցի՝ ՀՀ արդարադատության նախարարի՝ դատավորի նկատմամբ կարգապահական վարույթ հարուցելու լիազորության սահմանադրաիրավական բովանդակությունն անհրաժեշտ է բացահայտել իշխանությունների բաժանման և հավասարակշռման, ինչպես նաև դատական իշխանության անկախության Սահմանադրությամբ ամրագրված սկզբունքների համատեքստում:

Սահմանադրության 4-րդ հոդվածը որպես սկզբունք սահմանել է, որ պետական իշխանությունն իրականացվում է Սահմանադրությանը և օրենքներին համապատասխան՝ օրենսդիր, գործադիր և դատական իշխանությունների բաժանման ու հավասարակշռման հիման վրա:

Սահմանադրական դատարանը 2021 թվականի ապրիլի 29-ի ՍԴՈ-1590 որոշմամբ նշել է, որ իշխանությունների բաժանման և հավասարակշռման սկզբունքը ժողովրդավարության, իրավունքի գերակայության, մարդու իրավունքների և ազատությունների պաշտպանության հիմնարար երաշխիք է, որը թույլ է տալիս կյանքի կոչել Սահմանադրության 1-ին հոդվածում ամրագրված Հայաստանի

³

Հանրապետության՝ ժողովրդավարական և իրավական պետություն հանդիսանալու սահմանադրի հրամայականը:

Մեկ այլ՝ 2021 թվականի փետրվարի 23-ի ՍԴՈ-1578 որոշմամբ Սահմանադրական դատարանն արձանագրել է, որ իշխանությունների բաժանման և հավասարակշռման մասին Սահմանադրության 4-րդ հոդվածով նախատեսված սկզբունքի պահանջն է պետական իշխանության գործառույթային (օրենսդիր, դատական և գործադիր) և այդ գործառույթների իրագործմանը կոչված ինստիտուտների (պետական մարմինների և պաշտոնատար անձանց) հստակ տարանջատվածությունը: Իշխանությունների բաժանումը, սակայն, ինքնանպատակ չէ, քանի որ իշխանության իրականացման ընթացքում պետության կենսական կարևոր խնդիրների իրագործման նպատակով այն անհրաժեշտաբար պետք է զուգորդվի իշխանությունների հավասարակշռմամբ: Այսինքն՝ հստակ տարանջատվածության հետ մեկտեղ պետական իշխանության ճյուղերը անհրաժեշտաբար պետք է գտնվեն ընդհանուր հավասարակշռության մեջ:

Կարծում եմ՝ ելակետային պետք է դիտարկել այն հանգամանքը, որ իշխանությունների սահմանադրական հավասարակշռության ապահովման համար վերջիններիս գործառույթային, հակակշռող և զսպող լիազորությունները պետք է հստակորեն բաժանված լինեն՝ երաշխավորելով ինչպես իշխանությունների սահմանադրական գործառույթների համակարգային ամբողջականությունը, այնպես էլ իշխանության յուրաքանչյուր թևի գործառույթային անկախությունը:

Իշխանությունների բաժանման համակարգում իր ուրույն դերն ունի դատական իշխանությունը, որը պայմանավորված է այն հանգամանքով, որ իշխանության այս ճյուղին է վերապահված արդարադատություն իրականացնելու բացառիկ լիազորությունը¹: Ուստի իրավական պետությունում իշխանությունների ամրապնդման հանձնառությունն առաջին հերթին ենթադրում է անկախ և անաչառ

¹ Սահմանադրության 162-րդ հոդված:

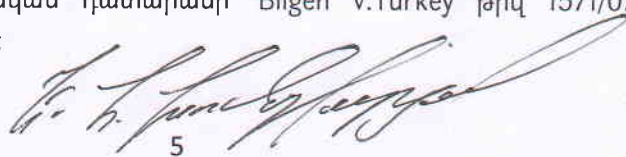
4

դատական իշխանության առկայություն, իսկ դատական իշխանության ինքնուրույնությունն ապահովող անկախության սկզբունքի լիարժեք կենսագործման համար անհրաժեշտ է նախատեսել այդ սկզբունքի ապահովման իրական երաշխիքներ:

Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանն իր որոշմամբ ընդգծել է հետևյալը. հաշվի առնելով այն կարևոր տեղը, որ դատական իշխանությունը զբաղեցնում է պետական մարմիններում ժողովրդավարական հասարակության մեջ և իշխանությունների տարանջատման և դատական իշխանության անկախության ապահովման աճող կարևորությունը՝ պետք է առանձնահատուկ ուշադրություն դարձվի դատական իշխանության անդամների պաշտպանությանը այնպիսի գործոններից, որոնք ազդելով նրանց կարգավիճակի կամ կարիերայի վրա՝ կարող են սպառնալ նրանց՝ դատական անկախությանը և ինքնավարությանը²:

Սահմանադրական դատարանը 2021 թվականի հոկտեմբերի 12-ի ՍԴՈ-1613 որոշմամբ նշել է, որ դատարանների անկախությունը վերացական հասկացություն է: Այն ենթադրում է գործառնական, կառուցակարգային, նյութական ու սոցիալական անկախության այնպիսի նախադրյալներ, որոնք անհրաժեշտ ու բավարար են դատարանների ու ողջ դատական իշխանության անկախությունը երաշխավորելու համար: Սահմանադրությամբ ամրագրված են մի շարք հիմնարար սկզբունքներ, որոնք ամրագրում են դատարանների՝ որպես միասնական պետական իշխանության ինքնուրույն թևի՝ դատական իշխանության, և դատավորների՝ որպես դատական իշխանության միակ կրողների, սահմանադրական կարգավիճակը՝ սահմանադրորեն երաշխավորելով նրանց անկախությունը: Օրենքները կոչված են իրավական համարժեք երաշխիքներ ստեղծելու այդ անկախության ամրապնդման համար:

² Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանի՝ Bilgen v. Turkey թիվ 1571/07 գանգատով 09.03.2021 թվականի վճիռ, կետ 58:

5

Սահմանադրական նշված հիմնարար սկզբունքները լիարժեքորեն կարող են կյանքի կոչվել ու երաշխավորվել ոչ միայն դատարանների ձևավորման ու դատավորների թեկնածուների ընտրության, նրանց անկախության համար անհրաժեշտ սոցիալական ու նյութական կամ այլ անհրաժեշտ ընթացակարգային երաշխիքներ սահմանելու, այլ նաև նրանց գործունեությանը միջամտության առումով իր մեջ լուրջ պոտենցիալ պարունակող՝ **դատավորին կարգապահական պատասխանատվության ենթարկելու ինստիտուտի** վերաբերյալ արդյունավետ, գործուն, միևնույն ժամանակ հավասարակշռված կանոնակարգումներ սահմանելու միջոցով, որոնց պարագայում կբացառվի կամ նվազագույնի կհասցվի դատավորի գործունեությանն անհարկի, չհիմնավորված կամ թերի հիմնավորված բոլոր տեսակի ազդեցությունները:

Իր հերթին Եվրոպական դատավորների խորհրդատվական խորհուրդն արձանագրել է,³ որ «Դատական իշխանությունը ժամանակակից ժողովրդավարական պետության երեք կարևոր և հավասարազոր հենասյուներից մեկն է: Այն կարևոր դեր և գործառույթներ է կատարում իշխանական մյուս երկու թևերի հետ հարաբերություններում: Այն ապահովում է, որ կառավարությունները և վարչական ապարատը հաշվետու լինեն իրենց գործողությունների համար (...): Իր այս գործառույթը կատարելու համար դատական իշխանությունը պետք է անկախ լինի այդ մարմիններից, այդ թվում՝ պետք է զերծ լինի նման մարմինների հետ ոչ պատշաճ կապերից կամ նրանց ազդեցությունից: Սա անպայմանորեն իր հետևանքներն ունի դատավորի կարիերայի գրեթե բոլոր ասպեկտների վրա՝ վերապատրաստումից մինչև նշանակում և առաջխաղացումից մինչև **կարգապահական պատասխանատվություն**³»:

³ Եվրոպական դատավորների խորհրդատվական խորհրդի՝ «Դատական իշխանության անկախության և դատավորների անփոփոխելիության չափորոշիչների մասին» թիվ 1 (2001) կարծիք, կետ 11:

Այսպիսով, դատական իշխանության անկախությունը ենթադրում է այնպիսի օրենսդրական երաշխիքների առկայություն, որոնց պայմաններում դատարաններն իրենց գործառույթային լիազորությունները կարող են իրականացնել՝ զերծ լինելով արտաքին ներգործությունից և ճնշումներից: Ուստի դատական իշխանության և դրա ինստիտուտների կազմավորումը և գործունեության անկախությունը պետք է իրականացվի և ապահովվի այնպես, որպեսզի իշխանության այս թևը զերծ մնա քաղաքական գործընթացներից և ազդեցություններից: Այդուհանդերձ, դատական իշխանության ներկայացուցիչների գործառույթային անկախությունը չի կարող բացարձակ բնույթ կրել, այն կարող է ենթարկվել նաև սահմանափակումների: Ըստ այդմ՝ դատական իշխանության նկատմամբ հանրային վստահությունն ապահովելու նկատառումներից էլ բխում է դատավորի դատական գործառույթների նկատմամբ որոշակի կարգապահական վերահսկողություն սահմանելու անհրաժեշտությունը: Թեև կարգապահական պատասխանատվությունը դատավորի պարտականությունների չկատարման կամ ոչ պատշաճ կատարման արդյունքում առաջացած խնդիրների վերացմանը միտված, օրենսդրությամբ նախատեսված բնականոն գործընթաց է՝ ուղղված դատավորի նկատմամբ համապատասխան ներգործության միջոցներ կիրառելուն, այդուհանդերձ ելակետային է օրենսդրությամբ այնպիսի երաշխիքներ պարունակող կառուցակարգի նախատեսումը, որը հնարավորություն կտա ապահովելու դատավորի կարգապահական պատասխանատվության ինստիտուտի՝ նախատեսված նպատակի արդյունավետ գործադրումը՝ պայմանով, որ այն որևէ կերպ չխաթարի Սահմանադրությամբ ամրագրված՝ դատական իշխանության անկախության և իշխանությունների բաժանման և հավասարակշռման հիմնարար սկզբունքները:

1.2. Դատավորին կարգապահական պատասխանատվության ենթարկելու հնարավորությունը բխում է Սահմանադրության 164-րդ հոդվածից, որի 5-րդ մասի համաձայն՝ դատավորին կարգապահական պատասխանատվության ենթարկելու

հիմքերը և կարգը սահմանվում են Սահմանադրական դատարանի մասին օրենքով և Դատական օրենսգրքով: Փաստորեն, դատավորին կարգապահական պատասխանատվության ենթարկելու հնարավորությունն ուղղակիորեն սահմանված է հիմնական օրենքով՝ Սահմանադրությամբ, իսկ դրա հիմքերն ընթացիկ օրենսդրությամբ: Ըստ այդմ, «Դատավորի կարգապահական պատասխանատվությունը» վերտառությամբ «Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» սահմանադրական օրենքի 19-րդ գլխում ամրագրված դրույթներով նախատեսվել է, որ դատավորին կարգապահական պատասխանատվության է ենթարկում Բարձրագույն դատական խորհուրդը⁴, իսկ դատավորի նկատմամբ կարգապահական վարույթ հարուցելու իրավասություն ունեն էթիկայի և կարգապահական հարցերի հանձնաժողովը, Լիազոր մարմինը⁵, Կոռուպցիայի կանխարգելման հանձնաժողովը՝ նույն հոդվածի 1.1-ին կետով նախատեսված դեպքերում⁶:

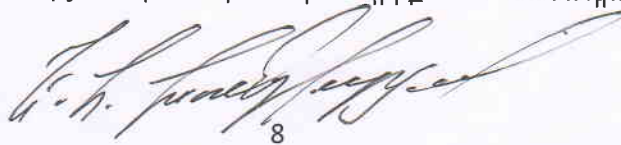
Այսպիսով, ըստ օրենսդրական կարգավորումների՝ դատավորի նկատմամբ կարգապահական վարույթ հարուցելու իրավասություն ունեցող մարմինների շարքին է դասվում նաև ՀՀ արդարադատության ոլորտում Կառավարության քաղաքականությունը մշակող և իրականացնող նախարարը:

Մինչդեռ Եվրոպայի խորհրդի «Ժողովրդավարություն՝ իրավունքի միջոցով» եվրոպական հանձնաժողովը (այսուհետ՝ Վենետիկի հանձնաժողով) և Եվրոպայի խորհրդի մարդու իրավունքների և օրենքի գերակայության գլխավոր տնօրինության (DGI) Մարդու իրավունքների տնօրինությունը (DHR), «ՀՀ դատական օրենսգրքի և

⁴ «Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» սահմանադրական օրենքի 141-րդ հոդվածի 1-ին մաս:

⁵ «Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» սահմանադրական օրենքի 102-րդ հոդվածի 4-րդ մասից բխում է, որ Լիազոր մարմինը արդարադատության ոլորտում Կառավարության քաղաքականությունը մշակող և իրականացնող նախարարն է:

⁶ «Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» սահմանադրական օրենքի 145-րդ հոդվածի 1-ին մաս:

8

որոշ այլ օրենքների փոփոխությունների վերաբերյալ» 2019 թվականին տրված համատեղ կարծիքով⁷ անդարադատնալով Արդարադատության նախարարի՝ դատավորի նկատմամբ կարգապահական վարույթ հարուցելու լիազորություն ունեցող մարմին լինելու հարցին, նշել է, որ Վենետիկի հանձնաժողովը քննադատական դիտարկումներ է կատարել Չեռնոգորիայի կողմից ընդունված համադրելի դրույթի վերաբերյալ, որով արդարադատության նախարարին իրավունք է վերապահվել կարգապահական վարույթ հարուցել դատավորների նկատմամբ: Ըստ վերջիններիս՝ նման դեպքում հարց է առաջանում, թե արդյոք դա համահունչ է դատական իշխանության անկախությանը և իշխանությունների տարանջատման սկզբունքին: Իսկ «Վատական օրենսգրքի վերաբերյալ 2017 թվականի հոկտեմբերի կարծիքով»⁸ Վենետիկի հանձնաժողովը նշել է հետևյալը. հաշվի առնելով այն, որ Էթիկայի և կարգապահական հարցերի հանձնաժողովն առավել բազմազան կազմ ունի, քան Արդարադատության նախարարը, կարելի է ենթադրել, որ նախարարի լիազորությունները կարող են աստիճանաբար վերացվել նոր համակարգի (Էթիկայի և կարգապահական հարցերի հանձնաժողովի) գործարկումից հետո: Այնուհետև՝ Վենետիկի հանձնաժողովը և Եվրոպայի խորհրդի մարդու իրավունքների և օրենքի գերակայության գլխավոր տնօրինությունը (DGI) «Վատական օրենսգրքի փոփոխությունների նախագծի վերաբերյալ 2022 թվականի համատեղ կարծիքով»⁹ վերահաստատել են վերոնշյալ դիրքորոշումը:

⁷ Վենետիկի հանձնաժողովի և Եվրոպայի խորհրդի մարդու իրավունքների և օրենքի գերակայության գլխավոր տնօրինության Մարդու իրավունքների տնօրինության՝ «Վատական օրենսգրքի և որոշ այլ օրենքների փոփոխությունների վերաբերյալ» CDL-AD (2019) 024 համատեղ կարծիք (թիվ 963/2019), կետ 30:

⁸ Վենետիկի հանձնաժողովի՝ «Վատական օրենսգրքի վերաբերյալ» CDL-AD (2017) 019 կարծիք (թիվ 893/2017), կետ 136:

⁹ Վենետիկի հանձնաժողովի և Եվրոպայի խորհրդի մարդու իրավունքների և օրենքի գերակայության գլխավոր տնօրինության (DGI)՝ «Հայաստանի Դատական օրենսգրքի փոփոխությունների նախագծի վերաբերյալ» CDL-AD (2022) 044 համատեղ կարծիք (թիվ 1101/2022), կետ 9:

9

Բացի այդ, Եվրոպայի խորհրդի կոռուպցիայի դեմ պայքարի պետությունների խումբը (այսուհետ՝ ԳՐԵԿՈ) «Կոռուպցիայի կանխարգելումը պատգամավորների, դատավորների և դատախազների շրջանում» Հայաստանի կողմից պարտավորությունների կատարման վերաբերյալ իր՝ 2017 թվականի զեկույցում¹⁰ նշել է, որ գործադիր իշխանության մաս հանդիսացող Արդարադատության նախարարի ներգրավվածությունը դատավորների նկատմամբ կարգապահական վարույթում կարող է դիտարկվել որպես դատական անկախության հետ ոչ ամբողջությամբ համատեղելի: Այնուհետև՝ ԳՐԵԿՈ-ն նշված դիրքորոշումը կրկին հաստատել է իր՝ 2019 թվականի զեկույցում՝ միաժամանակ ավստսանք հայտնելով, որ Արդարադատության նախարարը դեռևս ունի դատավորների նկատմամբ կարգապահական վարույթ հարուցելու գործառույթ, ինչպես նաև իրավունք՝ ստանալու տեղեկություններ այն ընթացիկ դատական գործերի վերաբերյալ, որոնց վերաբերյալ դեռևս չկա օրինական ուժի մեջ մտած դատական ակտ: ԳՐԵԿՈ-ն նաև պնդել է իր տեսակետն այն կապակցությամբ, որ Արդարադատության նախարարի դերը կարգապահական վարույթներում պետք է դադարեցվի¹¹: Իսկ 2021 թվականի զեկույցում կրկին վերահաստատել է, որ դատավորներին կարգապահական պատասխանատվության ենթարկելու ընթացակարգերում Արդարադատության նախարարն այլևս չպետք է դերակատարություն ունենա, քանի որ դա անհամատեղելի է դատական իշխանության անկախության սկզբունքի հետ¹²: Նշված հարցի առնչությամբ Եվրոպական դատավորների խորհրդատվական խորհուրդը

¹⁰ ԳՐԵԿՈ-ի՝ «Կոռուպցիայի կանխարգելումը պատգամավորների, դատավորների և դատախազների շրջանում» Հայաստանի կողմից պարտավորությունների կատարման վերաբերյալ» 2017 թվականի դեկտեմբերի 8-ի GrecoRC4(2017)15 զեկույց, կետ 45:

¹¹ ԳՐԵԿՈ-ի՝ «Կոռուպցիայի կանխարգելումը պատգամավորների, դատավորների և դատախազների շրջանում» Հայաստանի կողմից պարտավորությունների կատարման վերաբերյալ 2019 թվականի դեկտեմբերի 6-ի GrecoRC4 (2019) 21 զեկույց, կետ 44, 47:

¹² ԳՐԵԿՈ-ի՝ «Կոռուպցիայի կանխարգելումը պատգամավորների, դատավորների և դատախազների շրջանում» Հայաստանի կողմից պարտավորությունների կատարման վերաբերյալ 2021 թվականի սեպտեմբերի 22-ի GrecoRC4 (2021) 15 զեկույց, կետ 43:

նշել է, որ պետության ղեկավարը, Արդարադատության նախարարը կամ քաղաքական իշխանությունների ցանկացած այլ ներկայացուցիչ չեն կարող ներգրավված լինել կարգապահական հարցերով զբաղվող մարմնի կազմում¹³:

Ելնելով վերոգրյալ միջազգային փաստաթղթերից՝ կարելի է եզրակացնել, որ Արդարադատության նախարարին դատավորների նկատմամբ կարգապահական վարույթ հարուցելու իրավասություն վերապահելը միջազգային կառույցների կողմից դիտարկվել է որպես դատական իշխանության անկախության սկզբունքին, ինչպես նաև իշխանությունների բաժանման և հավասարակշռման հիմնարար սկզբունքին հակասող կարգավորում:

Սույն գործով Սահմանադրական դատարանը, անրադառնալով Արդարադատության նախարարի կողմից դատավորների նկատմամբ կարգապահական վարույթ հարուցելու լիազորությանը, նշել է, որ «Գործադիր իշխանության ներգրավվածությունը դատավորների սահմանադրաչափ գործունեության ապահովման նպատակով քաղաքականության մշակմանն ու իրականացմանը բխում է դատավորի անկախության և անաչառության վերաբերյալ Սահմանադրության 164-րդ հոդվածի 1-ին մասից, որպես դատական իշխանության առանցքային կառուցակարգ, և դատարանի անկախության և անաչառության մասին Սահմանադրության 63-րդ հոդվածի 1-ին մասից, որպես արդար դատաքննության բաղադրիչ: Սահմանադրության 63-րդ հոդվածի 1-ին մասով և 164-րդ հոդվածի 1-ին մասով նախատեսված վերոհիշյալ սահմանադրական հրամայականները հանրային իշխանությանը ծանրաբեռնում են դրանց ապահովմանն ուղղված՝ օրենսդրի կողմից նշված հիմքերով և ընթացակարգով միջոցներ ձեռնարկելու լիազորությամբ, որը, ի թիվս կարգապահական վարույթ հարուցելու իրավասություն ունեցող այլ մարմինների, իրականացվում է նաև Արդարադատության նախարարի կողմից: Հետևաբար՝ Արդարադատության նախարարությանն առաջադրված վերոնշյալ

¹³ Եվրոպական դատավորների խորհրդատվական խորհրդի՝ «Հասարակությանը ծառայող բարձրագույն դատական խորհրդի մասին» թիվ 10 (2007) կարծիք, կետ 63:

խնդրի իրականացումը ենթադրում է համարժեք լիազորությունների առկայություն, որն ուղղված է վերը նշված նպատակի իրականացմանը»:

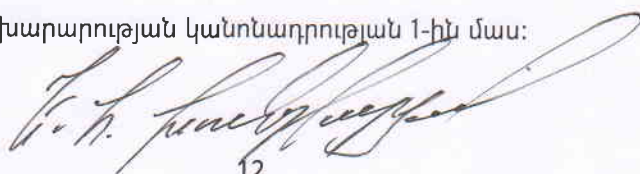
Վերոնշյալ դիրքորոշման կապակցությամբ հարկ եմ համարում նշել հետևյալը.

Արդարադատության նախարարությունը, հանդիսանալով գործադիր իշխանության հանրապետական մարմին, կոչված է մշակելու և իրականացնելու «Կառավարության կառուցվածքի և գործունեության մասին» օրենքով իրեն վերապահված գործունեության ոլորտում¹⁴ Հայաստանի Հանրապետության կառավարության քաղաքականությունը¹⁵: Այսինքն՝ Արդարադատության նախարարության գործունեության նպատակն ուղղված է բացառապես կոնկրետ ոլորտներում կառավարության քաղաքականության մշակմանն ու իրականացմանը, ուստի օրենսդրի կողմից սահմանվող ցանկացած լիազորություն պետք է ուղղակիորեն բխի վերջինիս գործունեության նպատակից:

Տվյալ դեպքում Արդարադատության նախարարին դատավորների նկատմամբ կարգապահական վարույթ հարուցելու իրավասություն վերապահելը որևէ առնչություն չունի վերջինիս գործունեության նպատակի, ընդհուպ կառավարության քաղաքականության մշակման և իրականացման հետ, ավելին՝ նման իրավունքի վերապահումն ըստ էության ենթադրում է գործադիր իշխանության կողմից դատավորի իրականացրած արդարադատության նկատմամբ վերահսկողություն՝

¹⁴ Հարկադիր կատարման, քրեակատարողական, պրոբացիայի, սնանկության, փաստաբանության, հաշտարարության, նոտարական գործունեության, քաղաքացիական կացության ակտերի պետական գրանցման, իրավաբանական անձանց պետական գրանցման և հաշվառման, անհատ ձեռնարկատերերի հաշվառման, զանգվածային լրատվության միջոցների հաշվառման, անձնական տվյալների պաշտպանության, շարժական գույքի նկատմամբ ապահովված իրավունքների գրանցման, իրավական փորձաքննության, միջազգային իրավական փոխօգնության, հակակոռուպցիոն և պետական ծառայությունների մատուցման միասնական գրասենյակների գործունեության ոլորտներ՝ համաձայն «Կառավարության կառուցվածքի և գործունեության մասին» օրենքի հավելվածի 3-րդ մասի:

¹⁵ ՀՀ արդարադատության նախարարության կանոնադրության 1-ին մաս:

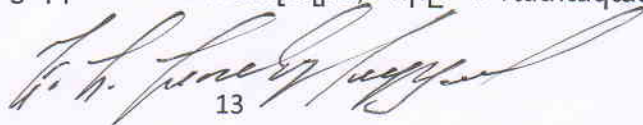

խախտելով վերջիններիս գործառույթային անկախությունը: Միննույն ժամանակ նկատի ունենալով դատական իշխանության կողմից արդարադատություն իրականացնելու միջոցով գործադիր իշխանության նկատմամբ վերահսկողություն իրականացնելու իրավասությամբ օժտված լինելու հանգամանքը՝ կարծում եմ, որ նման կառուցակարգի սահմանումը կարող է պարունակել դատավորների նկատմամբ կարգապահական վարույթ հարուցելու միջոցով վերջիններիս վրա ճնշում գործադրելու գործուն դիսկ:

Բացի վերոնշյալից, Սահմանադրական դատարանը նաև նշել է, որ «Արդարադատության նախարարը՝ որպես կարգապահական վարույթ հարուցող լիազոր մարմին, կարող է ապահովել դատավորների կարգապահական հարցերով գերակշռաբար դատավոր անդամներից բաղկացած՝ Էթիկայի և կարգապահական հարցերի հանձնաժողովի կողմից հնարավոր համայնքային համերաշխությունից ազդվող որոշումների շրջանցումը՝ դատավորների դեմ կարգապահական բողոքներ պարունակող հաղորդում ներկայացնող անձանց համար կարգապահական արդարադատության մատչելիության երաշխավորման համար: Չունենալով դատավորների հետ համակարգային և կորպորատիվ շահերով պայմանավորված փոխկապվածություն կամ իր որոշումների վրա ազդող այլ ինստիտուցիոնալ գործոններ՝ Արդարադատության նախարարը կարող է հանդես գալ որպես Էթիկայի և կարգապահական հարցերի հանձնաժողովի գործունեությունը լրացնող ինստիտուցիոնալ սուբյեկտ»:

Համաձայն չլինելով նշված դիրքորոշման հետ՝ հարկ եմ համարում նշել հետևյալը.

Ինչպես վերը նշվեց գործող կարգավորումները դատավորների նկատմամբ կարգապահական վարույթ հարուցելու իրավասություն վերապահել են նաև Էթիկայի և կարգապահական հարցերի հանձնաժողովին, որը «Դատական օրենսգիրք»

սահմանադրական օրենքի փոփոխությունների արդյունքում այլևս բաղկացած չէ միայն դատավոր անդամներից, այլ դրա կազմում ընդգրկվել են նաև ոչ դատավոր անդամներ¹⁶ (փոփոխությունները կատարվել են ««Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» սահմանադրական օրենքում լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին» թիվ ՀՕ-197-Ն օրենքով, որն ընդունվել է 25.03.2020 թվականին, իսկ ուժի մեջ մտել՝ 02.05.2020 թվականին):

Այս կապակցությամբ անհրաժեշտ է հիշատակել Վենետիկի հանձնաժողովի դիրքորոշումը՝ ՀՀ դատական օրենսգրքի նախագծով դատավորների նկատմամբ կարգապահական վարույթ հարուցելու իրավասություն ունեցող մարմինների ընտրության վերաբերյալ: Մասնավորապես՝ Վենետիկի հանձնաժողովը նշել է, որ Կարգապահական հարցերի հանձնաժողովը միայն դատավորներից կազմված լինելու արդյունքում առաջացող ռիսկերը նվազեցնելու մի քանի լուծում է հնարավոր: Հնարավոր լուծում է Կարգապահական հարցերի հանձնաժողովի կառուցվածքի հավասարակշռումը՝ դրանում ներառելով նաև իրավաբանական մասնագիտություն ունեցող ոչ դատավոր անդամների¹⁷:

Կարծում եմ, որ օրենսդրությամբ ոչ միատարր կազմ ունեցող Էթիկայի և կարգապահական հարցերի հանձնաժողովին դատավորների նկատմամբ կարգապահական վարույթ հարուցելու իրավասություն վերապահելն արդեն իսկ հանդիսանում է արդյունավետ կառուցակարգ՝ դատավորի կարգապահական պատասխանատվության ինստիտուտի՝ օրենսդրությամբ սահմանված նպատակի իրագործման համար:

Վերոնշյալից ելնելով՝ գտնում եմ, որ գործադիր իշխանության թևի ներկայացուցիչ Արդարադատության նախարարին դատավորների նկատմամբ կարգապահական վարույթ հարուցելու անմիջական լիազորություն վերապահելը չի

¹⁶ «Դատական օրենսգիրք» սահմանադրական օրենքի 77-րդ հոդվածի 4-րդ մաս:

¹⁷ Վենետիկի հանձնաժողովի՝ «ՀՀ դատական օրենսգրքի վերաբերյալ» CDL-AD (2017) 019 կարծիք (թիվ 893/2017), կետ 135:

14

բխում ո՛չ իշխանությունների բաժանման և հավասարակշռման, ո՛չ էլ դատական իշխանության անկախության հիմնարար սկզբունքներից: Միաժամանակ գտնում են, որ որպես այլընտրանքային լուծում հակակշիռ ստեղծելու տեսանկյունից Արդարադատության նախարարի կողմից դատավորների նկատմամբ կարգապահական վարույթ հարուցելու իրավասություն կարող է վերապահվել բացառապես միջնորդավորված ձևով, օրինակ այն կարող է դրսևորվել Արդարադատության նախարարի կողմից էթիկայի և կարգապահական հարցերի հանձնաժողովի ոչ դատավոր անդամների թեկնածության առաջադրմամբ, որպիսի պայմաններում կապահովվի Արդարադատության նախարարի մասնակցությունը էթիկայի և կարգապահական հարցերի հանձնաժողովի կողմից դատավորների նկատմամբ կարգապահական վարույթ հարուցելու գործընթացին:

1.3. Բացի վերոնշյալից գտնում են, որ դատավորներին կարգապահական պատասխանատվության ենթարկելու ինստիտուտն իշխանությունների բաժանման և հավասարակշռման սկզբունքի համատեքստում քննարկելիս էական նշանակություն ունի նաև այն հարցի պարզումը, թե արդյոք գործադիր իշխանության ներկայացուցչի կողմից կարգապահական վարույթ հարուցելու լիազորության վերապահումը չի ենթադրում գործուն դիսկ՝ դատական իշխանության անկախության վրա ազդեցություն ունենալու տեսանկյունից:

Այսպես, կարգապահական պատասխանատվության առաջացման հնարավորությունը նախատեսել է նաև Սահմանադրությունը, որի 164-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ դատավորը չի կարող պատասխանատվության ենթարկվել արդարադատություն իրականացնելիս հայտնած կարծիքի կամ կայացրած դատական ակտի համար, բացառությամբ երբ առկա են հանցագործության կամ կարգապահական խախտման հատկանիշներ: «Դատական օրենսգիրք» սահմանադրական օրենքի կարգավորումներից հետևում է, որ Արդարադատության նախարարի կողմից կարգապահական վարույթ հարուցելու՝ հիմք է հանդիսանում

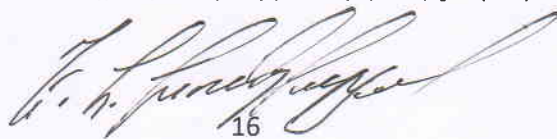

նաև դատավորի կողմից արդարադատություն կամ որպես դատարան՝ օրենքով նախատեսված այլ լիազորություններ իրականացնելիս նյութական կամ դատավարական իրավունքի նորմի խախտումը, որը կատարվել է դիտավորությամբ կամ կոպիտ անփութությամբ¹⁸:

Այս համատեքստում զգայուն հարցերից է կարգապահական պատասխանատվության «արժանի» վարքագծի շրջանակի պարզումը: Այդ կապակցությամբ «<< դատական օրենսգիրք» սահմանադրական օրենքը սահմանում է հետևյալ կանոնները. դատական ակտի բեկանումը կամ փոփոխումը ինքնին հիմք չէ այդ ակտը կայացրած դատավորին կարգապահական պատասխանատվության ենթարկելու համար, ինչպես նաև արդարադատություն կամ որպես դատարան՝ օրենքով նախատեսված այլ լիազորություններ իրականացնելիս օրենքի մեկնաբանությունը, փաստերի և ապացույցների գնահատումն ինքնին չեն կարող հանգեցնել կարգապահական պատասխանատվության: Նշվածները միջազգայնորեն ընդունված բացառություններն են դատավորներին նյութական կամ դատավարական իրավունքի նորմի խախտման համար կարգապահական պատասխանատվության ենթարկելու շրջանակից, սակայն կարևոր է, թե այս գնահատողական հասկացությունները գործնականում ինչպես են կիրառվում կարգապահական վարույթ հարուցելու իրավունք ունեցող գործադիր իշխանության ներկայացուցչի՝ Արդարադատության նախարարի, և կարգապահական վարույթ իրականացնող մարմնի՝ Բարձրագույն դատական խորհրդի կողմից:

Նկատի ունենալով, որ դատավորին կարգապահական պատասխանատվության ենթարկելու ինստիտուտը ենթադրում է նաև միջամտություն դատավորի գործառութային անկախությանը, ապա ոչ միայն

¹⁸ «Դատական օրենսգիրք» սահմանադրական օրենքի 142-րդ հոդվածի 1-ին մասի 1-ին կետ:

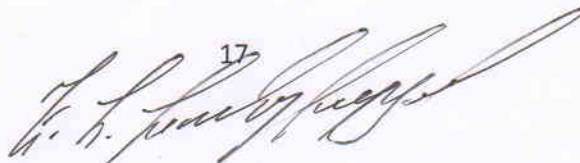

կարգապահական վարույթի իրականացման, այլ նաև դրա հարուցման ընթացակարգի վերաբերյալ օրենսդրական կարգավորումները պետք է համահունչ լինեն դատական իշխանության անկախության սկզբունքին:

Թեև «Դատական օրենսգիրք» սահմանադրական օրենքի կարգավորումների համաձայն՝ դատավորին կարգապահական պատասխանատվության է ենթարկում Բարձրագույն դատական խորհուրդը, այդուհանդերձ այդպիսի պատասխանատվության ենթարկելու նախադրյալ է հանդիսանում նաև Արդարադատության նախարարի կողմից դատավորի նկատմամբ կարգապահական վարույթ հարուցելու լիազորությամբ հանդես գալը: Ուստի նման լիազորությամբ հանդես գալու իրավունքը հարկ եմ համարում քննարկման առարկա դարձնել նաև կարգապահական վարույթի հարուցման հիմք հանդիսացող՝ դատավորի կողմից նյութական կամ դատավարական իրավունքի նորմի խախտում թույլ տրված լինելու համատեքստում:

Ընդհանուր առմամբ դատավորի մասնագիտական անկախությունը նշանակում է, որ դատավորն արդարադատություն իրականացնելիս ղեկավարվում է միայն Սահմանադրությամբ և օրենքներով: Ո՛չ օրենսդիր, ո՛չ գործադիր իշխանության մարմինները, և ո՛չ էլ դատական իշխանության ներկայացուցիչները չեն կարող դատավորին թելադրել, թե վերջինս ինչպես պետք է լուծի իր քննությանը հանձնված գործը կամ հարցը: Այս տեսանկյունից ընդունված է տարբերակել դատավորի «արտաքին» և «ներքին» անկախությունը¹⁹: Արտաքին անկախությունը վերաբերում է օրենսդիր և գործադիր իշխանության մարմիններից դատարանի անկախությանը, ինչը ենթադրում է, որ պետք է բացառվեն նրանց կողմից դատարանների և դատավորների վրա «ոչ պատշաճ ձևով» ազդելու փորձերը: Իսկ ներքին

¹⁹ Art. 2 and 3 of the Universal Charter of the Judge (adopted on 17 November 1999 and updated on 14 November 2017); Chapters II and III of the Recommendation CM/Rec(2010)12 of the Committee of Ministers [of the Council of Europe] to member states on judges: independence, efficiency and responsibilities (2010); Art. 2.03 and 2.04 of the Montreal Universal Declaration on the Independence of Justice (1983); Art. 1.3 and 1.4 of the Bangalore Principles of Judicial Conduct (2007):

17

անկախությունը ենթադրում է դատավորի անկախություն դատական իշխանության ներսում, այսինքն՝ անկախություն գործընկեր դատավորներից, ինչպես նաև այլ դատարանների դատավորներից²⁰: Ընդ որում, դատավորի մասնագիտական անկախությունը վերաբերում է գործի քննության ողջ ընթացքին, և օրենսդրական կարգավորումների խնդիրն է ապահովել, որ դատավորի կայացրած որոշումները և դրանց հիմքում ընկած ողջ գործընթացը զերծ լինեն կողմնակի ազդեցությունից և միջամտությունից:

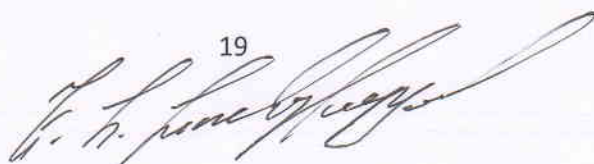
Դատավորի գործառնության անկախության սկզբունքից է բխում դատավորի՝ ներքին համոզմունքով առաջնորդվելու գաղափարը: Հարկ եմ համարում նշել, որ «ներքին համոզում կամ համոզմունք» արտահայտությունը թե՛ դատավարական օրենսգրքերում, թե՛ մասնագիտական գրականության մեջ առավելապես կիրառվում է ապացույցների գնահատման և դրա հիման վրա որևէ փաստ հաստատված համարելու համատեքստում, սակայն այն ավելի լայն իմաստով կարելի է բնորոշել որպես որոշակի օբյեկտիվ և սուբյեկտիվ հանգամանքների ու գործոնների հիման վրա անձի, տվյալ դեպքում՝ դատավորի մոտ ձևավորված վստահություն կոնկրետ հարցի քննարկման արդյունքների նկատմամբ (օրինակ՝ գործի լուծման համար էական նշանակություն ունեցող փաստի հաստատված լինելու մասին և այլն): Նման համոզմունքը հանգեցնում է համապատասխան իրավական գնահատականների,

²⁰ Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանը, անդրադառնալով դատավորների ներքին անկախությանը, արտահայտել է այն դիրքորոշումը, համաձայն որի՝ դատական անկախությունը պահանջում է, որ առանձին դատավորները անհարկի ազդեցություններից զերծ լինեն ոչ միայն դատական համակարգից դուրս, այլև դրա ներսում: Դատական այս ներքին անկախությունը պահանջում է, որ նրանք զերծ լինեն դատավորների կամ այն անձանց հրահանգներից կամ ճնշումներից, որոնք դատարանում ունեն վարչական լիազորություններ, ինչպիսիք են դատարանի նախագահը կամ դատարանի բաժանմունքի նախագահը: Դատական համակարգի ներսում և, մասնավորապես, իրենց դատական վերադասներից դատավորների անկախությունն ապահովող բավարար երաշխիքների բացակայությունը կարող է հանգեցնել Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանի այն եզրակացությանը, որ դիմումատուի կասկածները դատարանի (անկախության և) անաչառության վերաբերյալ կարող են լինել օբյեկտիվորեն արդարացված (տե՛ս, օրինակ, Parlov-Tkalčić v Croatia թիվ 24810/06 զանգատով Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանի 22.12.2009 թվականի վճիռը, կետ 86):

ընկած է դատավորի կողմից կայացվող որոշումների հիմքում և պայմանավորում է դրանցում ներկայացվող իրավական դիրքորոշումները: Հենց նշված լայն իմաստով էլ սույն հատուկ կարծիքում օգտագործվում է «ներքին համոզմունք» արտահայտությունը՝ չսահմանափակվելով միայն ապացույցների գնահատման գործընթացով:

Հարկ է նշել, որ նյութական կամ դատավարական նորմի խախտման հիմքով դատավորին կարգապահական պատասխանատվության ենթարկելու հնարավորության վերաբերյալ միջազգային հանրության կողմից ընդունված միասնական մոտեցում առկա չէ: Մի կողմից՝ դատավորի անկախությանը միջամտելու ռիսկերը խոսում են դատավորի կայացրած որոշումների նկատմամբ կարգապահական վերահսկողության իրականացումը բացառելու օգտին: Սակայն մյուս կողմից՝ դատական համակարգի նկատմամբ հանրային վստահությունն ապահովելու նկատառումներից կարելի է բխեցնել դատավորի դատական գործառույթների նկատմամբ որոշակի կարգապահական վերահսկողություն սահմանելու անհրաժեշտությունը:

Մինչդեռ դատական որոշումների բովանդակության ուսումնասիրումն ինչպես կարգապահական վարույթ հարուցելու լիազորություն ունեցող Արդարադատության նախարարի, այնպես էլ կարգապահական վարույթ իրականացնող մարմնի՝ Բարձրագույն դատական խորհրդի կողմից՝ կարող է հանգեցնել հետևյալ խնդրահարույց իրավիճակներին. Նախ՝ գործադիր իշխանության ներկայացուցիչ Արդարադատության նախարարը դատավորի կողմից նյութական կամ դատավարական իրավունքի նորմի ենթադրյալ խախտում թույլ տրված լինելու հանգամանքը բացահայտելու համար պետք է գնահատման առարկա դարձնի դատավորի կողմից արդարադատություն իրականացնելու որակը, ինչը ենթադրում է գործադիր իշխանության կողմից դատական իշխանության անկախության ուղղակի միջամտություն: Բացի այդ, դա կարող է սահմանափակել դատական անկախությունը որոշումների կայացման գործընթացում՝ ազդելով դատավորի՝

ներքին համոզմունքով առաջնորդվելու ազատության վրա: Օրինակ՝ նախկինում գործող ՀՀ դատական օրենսգիրքը դատավորին կարգապահական պատասխանատվության ենթարկելու ժամկետի հաշվարկը սկսում էր դատական ակտը կայացնելու պահից²¹ (նշված կարգավորումը գործել է մինչև 09.04.2018 թվականը), ինչը նշանակում էր, որ դատական խորհուրդը կարող էր դատավորին կարգապահական պատասխանատվության ենթարկելու մասին որոշում կայացնել այն պայմաններում, երբ դեռևս դատական ակտի դեմ ներկայացված բողոքը քննվում էր վերադաս դատարանի կողմից: Այս կարգավորման հիմնական քննադատությունն այն էր, որ վերադաս դատարանի դատավորը կարող էր կաշկանդվել դատական խորհրդի դիրքորոշմամբ և չգործել իր ներքին համոզմամբ: Հետագայում այս մտահոգությունը փարատելու որոշակի փորձ արվեց «Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» սահմանադրական օրենքով (ուժի մեջ է մտել 09.04.2018 թվականին), որը սահմանեց, որ նյութական կամ դատավարական նորմի խախտման հիմքով դատավորին կարգապահական պատասխանատվության ենթարկելու ժամկետը հաշվարկվում է խախտումը վարույթ հարուցող մարմնի կողմից հայտնաբերվելու պահից²², սակայն եթե խախտումը հայտնաբերվել է մինչև տվյալ գործով եզրափակիչ դատական ակտի օրինական ուժի մեջ մտնելը, ապա

²¹ ՀՀ դատական օրենսգրքի (ուժը կորցրել է 09.04.2018 թվականին) 153.1-րդ հոդվածի 1-ին մասի 1-ին կետի համաձայն՝ «դատավորին կարգապահական պատասխանատվության ենթարկելու նպատակով վարույթը կարող է հարուցվել սույն օրենսգրքի 153-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 1-ին և 2-րդ կետերով նախատեսված հիմքերով՝ տվյալ գործով կամ հարցով համապատասխան դատական ակտը կայացնելուց հետո՝ մեկ տարվա ժամկետում»:

²² «ՀՀ դատական օրենսգիրք» սահմանադրական օրենքի 144-րդ հոդվածի 1-ին մասի 1-ին կետի համաձայն՝ «դատավորին կարգապահական պատասխանատվության ենթարկելու նպատակով վարույթը կարող է հարուցվել արդարադատություն կամ որպես դատարան՝ օրենքով նախատեսված այլ լիազորություններ իրականացնելիս նյութական կամ դատավարական իրավունքի նորմի դիտավորությամբ կամ կոպիտ անփութությամբ խախտման հիմքով՝ խախտումը վարույթ հարուցող մարմնի կողմից հայտնաբերվելուց հետո՝ մեկ տարվա ժամկետում: Սույն կետով նախատեսված հիմքով կարգապահական վարույթ չի կարող հարուցվել, եթե եզրափակիչ դատական ակտն օրինական ուժի մեջ մտնելուց հետո անցել է ութ տարի»:

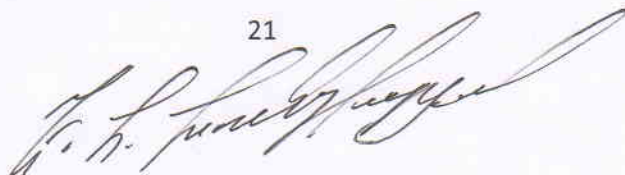

Ժամկետը հաշվարկվում է տվյալ ակտի օրինական ուժի մեջ մտնելու պահից²³: Այդուհանդերձ, նշված սահմանադրական օրենքում տեղ է գտել նաև այնպիսի կարգավորում, որի համաձայն՝ եթե դատավորի կողմից թույլ են տրվել դատավարական նորմերի այնպիսի խախտումներ, որոնք հանգեցնում են դատական պաշտպանության իրավունքի խախտման և արդարադատության խաթարման, ապա վարույթ կարող է հարուցվել նաև մինչև տվյալ եզրափակիչ դատական ակտի օրինական ուժի մեջ մտնելը: Ասվածը նշանակում է, որ քննարկված մտահոգությունն այդպես էլ ամբողջությամբ չի վերացել, քանի որ ամեն դեպքում իսպառ չեն բացառվել այնպիսի իրավիճակները, երբ դատավորին կարգապահական պատասխանատվության ենթարկելու հարցը քննվի և լուծվի միևնույն որոշման իրավաչափության՝ վերադաս դատարանում քննության ընթացքում:

Նշված կարգավորմանը զուգահեռ դատավարական իրավահարաբերությունները կարգավորող նորմատիվ իրավական ակտերում ամրագրվել է կարգավորում առ այն, որ նյութական կամ դատավարական իրավունքի նորմի խախտումը կամ սխալ կիրառումը դատական ակտի բեկանման հիմք է, եթե հանգեցրել է գործի սխալ լուծման²⁴: Հիշյալ կարգավորումներից հետևում է, որ դատական սխալի առկայության հաստատումը հանդիսանում է

²³ «ՀՀ դատական օրենսգիրք» սահմանադրական օրենքի 144-րդ հոդվածի 1-ին մասի 2-րդ կետի համաձայն՝ «եթե սույն հոդվածի 1-ին մասի 1-ին կետով նախատեսված խախտումը հայտնաբերվել է մինչև տվյալ գործով եզրափակիչ դատական ակտի օրինական ուժի մեջ մտնելը, ապա նույն կետով նախատեսված մեկ տարվա ժամկետը հաշվարկվում է տվյալ ակտի օրինական ուժի մեջ մտնելու պահից, իսկ եթե դատավորի կողմից թույլ են տրվել դատավարական նորմերի այնպիսի խախտումներ, որոնք հանգեցնում են դատական պաշտպանության իրավունքի խախտման և արդարադատության խաթարման, ապա վարույթ կարող է հարուցվել նաև մինչև տվյալ եզրափակիչ դատական ակտի օրինական ուժի մեջ մտնելը»:

²⁴ ՀՀ վարչական դատավարության օրենսգրքի 151-րդ հոդվածի 2-րդ մաս, 152-րդ հոդվածի 1-ին մաս, ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 364-րդ հոդվածի 2-րդ մաս, 365-րդ հոդվածի 1-ին մաս, 01.07.1998 թվականին ընդունված ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգրքի 395-րդ հոդված, 30.06.2021 թվականին ընդունված ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգրքի 354-րդ հոդվածի 1-ին մաս:

վերադաս դատական ատյանների կողմից քննարկման և գնահատման հարց: Նման պայմաններում իրավունքի նորմի խախտման հիմքով կարգապահական պատասխանատվությունը կարող է կարգապահական վարույթը վերածել քողարկված բողոքարկման վարույթի, որի շրջանակում կարգապահական վարույթ հարուցող Արդարադատության նախարարի, այնուհետև՝ Բարձրագույն դատական խորհրդի կողմից ըստ էության քննարկվեն այն հարցերը, որոնք պետք է քննվեն սովորական դատավարական կարգով՝ վերադաս դատարաններում բողոքի քննության շրջանակում: Նշված հանգամանքը ռիսկեր է պարունակում այն տեսանկյունից, որ եզրափակիչ դատական ակտի օրինական ուժի մեջ մտած չլինելու դեպքում որևէ նորմի խախտման հիմքով Արդարադատության նախարարի կողմից դատավորի նկատմամբ կարգապահական վարույթ նախաձեռնելու, այնուհետև՝ Բարձրագույն դատական խորհրդի կողմից դատավորին կարգապահական պատասխանատվության ենթարկելու դեպքում վերջիններիս կողմից նշված խախտմանը գնահատական տալը կարող է կաշկանդել վերադաս դատական ատյանի դատավորներին եզրափակիչ դատական ակտի բողոքարկմամբ բարձրացված հարցին իրենց ներքին համոզմամբ դիրքորոշում արտահայտելիս, քանի որ մշտապես առկա է լինելու այն գիտակցումը կամ մտայնությունը, որ վերադաս դատական ատյանի կողմից ստարադաս դատարանի դիրքորոշումը հիմնավոր համարելը ևս հանգեցնելու է վերադաս դատական ատյանի դատավորների նկատմամբ նույն հարցի առնչությամբ կարգապահական վարույթ հարուցելուն: Հետևաբար նման պայմաններում վտանգի տակ է դրվելու վերադաս դատական ատյանի դատավորների կողմից իրենց ներքին համոզմամբ և անկախության սկզբունքի պահպանմամբ արդարադատություն իրականացնելը:

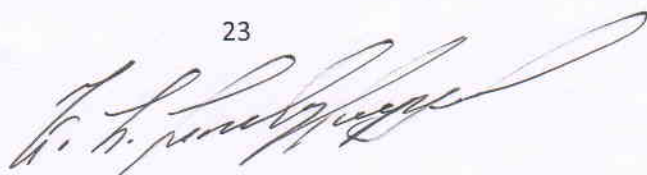
Բացի վերոնշյալից, չի բացառվում նաև այնպիսի իրավիճակներ, երբ կարգապահական վարույթ իրականացնող մարմինը և վերադաս դատական ատյանները նյութական կամ դատավարական նորմի խախտման վերաբերյալ ունենան իրար ակնհայտ հակասող դիրքորոշումներ: Ավելին՝ դա կարող է

22

առաջացնել այնպիսի իրավիճակներ, երբ գործադիր իշխանության ներկայացուցչի նախաձեռնությամբ սկիզբ առած կարգապահական վարույթով Բարձրագույն դատական խորհուրդը ստանձնի դատական նախադեպ ստեղծելու լիազորություն, քանի որ դատավորները հետագայում որոշումներ կայացնելիս ստիպված կլինեն կաշկանդվել այդ մարմնի արտահայտած դիրքորոշումներով: Սա դատավորի համար կարող է նաև ստեղծել հակասական իրավիճակներ, երբ օրենքի և նորմատիվ իրավական այլ ակտերի միատեսակ կիրառությունն ապահովելու սահմանադրական գործառույթ ունեցող Վճռաբեկ դատարանը որևէ հարցի կապակցությամբ արտահայտի այնպիսի իրավական դիրքորոշում, որը չհամընկնի դատավորներին կարգապահական պատասխանատվության ենթարկելու իրավասություն ունեցող Բարձրագույն դատական խորհրդի՝ միևնույն հարցի կապակցությամբ արտահայտած այլ դիրքորոշման հետ: Մինչդեռ սահմանադիրը հռչակել է, որ օրենքի և այլ նորմատիվ իրավական ակտերի միատեսակ կիրառության ապահովումը Վճռաբեկ դատարանի առաքելությունն է, որն իրականացվում է դատական ակտերն օրենքով սահմանված լիազորությունների շրջանակներում վերանայելու միջոցով²⁵: Այսինքն՝ սահմանադիրը միայն Վճռաբեկ դատարանին է օժտել օրենքի և այլ նորմատիվ իրավական ակտերի միատեսակ կիրառության ապահովման սահմանադրական առաքելությամբ:

Փաստորեն, չնայած դատական ակտի օրինականության ստուգումը բացառապես եռաստիճան դատական համակարգին պատկանելու հանգամանքին՝ նյութական կամ դատավարական նորմի խախտման հիմքով Արդարադատության նախարարը դատավորի նկատմամբ կարգապահական վարույթ հարուցելու, այնուհետև՝ Բարձրագույն դատական խորհուրդը դատավորին կարգապահական պատասխանատվության ենթարկելու լիազորության շրջանակում փաստացի գնահատում են դատական ակտի օրինականությունը՝ ստանձնելով վերադաս

²⁵ ՀՀ Սահմանադրության 171-րդ հոդվածի 2-րդ մաս:

դատական ատյանի դեր, իսկ որոշակի դեպքերում ստանձնելով նաև օրենքի և այլ նորմատիվ իրավական ակտերի միատեսակ կիրառությունն ապահովող մարմնի դեր: Ավելին՝ Սահմանադրական դատարանը 2019 թվականի նոյեմբերի 15-ի ՍԴՈ-1488 որոշմամբ իր մտահոգությունն է հայտնել այն առթիվ, թե արդյոք «Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» սահմանադրական օրենքում հստակ տարանջատված են նյութական կամ դատավարական օրենքի խախտումը գնահատելու հարցում, մի կողմից՝ վերաքննիչ և Վճռաբեկ դատարանների, մյուս կողմից՝ Բարձրագույն դատական խորհրդի լիազորությունները՝ միաժամանակ օրենսդրական նախաձեռնության սուբյեկտների ուշադրությունը հրավիրելով նշված հարցի վրա:

Ամփոփելով վերոնշյալը՝ գտնում եմ, որ նյութական կամ դատավարական իրավունքի նորմի խախտումները կարող են հանդիսանալ վերադաս դատական ատյանում դատական ակտի բողոքարկման և ըստ այդմ՝ դատական ակտի վերանայման հիմք, այլ ոչ՝ դատավորին կարգապահական պատասխանատվության ենթարկելու հիմք, առավել ևս, որ նշված հիմքով գործադիր իշխանության թևի ներկայացուցիչ Արդարադատության նախարարին կարգապահական վարույթ հարուցելու, որպիսի հիմքով և Բարձրագույն դատական խորհրդին դատավորին կարգապահական պատասխանատվության ենթարկելու լիազորության վերապահումը խաթարում է դատավորի անկախության սկզբունքը:

Ելնելով վերոնշյալից՝ գտնում եմ, որ հնարավորինս պետք է նվազագույնի հասցվի նյութական կամ դատավարական իրավունքի նորմի խախտման հիմքով դատավորին կարգապահական պատասխանատվության ենթարկելը: Իսկ ահա դատական սխալի համար դատավորի նկատմամբ Արդարադատության նախարարի կողմից կարգապահական վարույթ հարուցելը, որպիսի հիմքով և Բարձրագույն դատական խորհրդի կողմից դատավորին կարգապահական

24

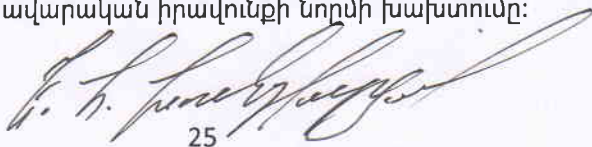

պատասխանատվության ենթարկելը²⁶ ընդհանրապես պետք է բացառվի՝ որպես իշխանությունների բաժանման և հավասարակշռման, դատավորի անկախության սահմանադրական սկզբունքները վտանգող երևույթներ:

1.4. Սահմանադրական դատարանը, անդրադառնալով Արդարադատության նախարարի կողմից դատավորի նկատմամբ կարգապահական վարույթ հարուցելու լիազորության հարցին, նաև արձանագրել է, որ նշված լիազորությունը չի կարող ազդել դատավորի անկախության և հեղինակության վրա, քանի որ Արդարադատության նախարարին վերապահված չէ որևէ լիազորություն, որի իրականացումը ներազդում է կարգապահական վարույթի հետագա ընթացքի վրա՝ կանխորոշելով դրա արդյունքով կայացվելիք՝ դատավորի համար միջամտող որոշումը:

Հարկ եմ համարում նշել, որ Սահմանադրական դատարանն Արդարադատության նախարարի կողմից դատավորի նկատմամբ կարգապահական վարույթ հարուցելու լիազորության սահմանադրականության հարցը պարզել է՝ քննարկման առարկա դարձնելով միայն վիճարկվող իրավանորմը, մինչդեռ կարծում եմ, որ վիճարկվող իրավանորմի սահմանադրական կամ հակասահմանադրական լինելու եզրահանգմանը հնարավոր էր գալ բացառապես վիճարկվող դրույթի և «Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» սահմանադրական օրենքի այլ իրավակարգավորումների համալիր մեկնաբանության արդյունքում:

²⁶ Ըստ իս՝ որպես նշված կանոնից բացառություն՝ Բարձրագույն դատական խորհրդի կողմից դատական սխալի համար դատավորին կարգապահական պատասխանատվության ենթարկելը պետք է հնարավոր լինի միայն այն դեպքում, երբ դատական ակտի բողոքարկման արդյունքում առկա է վերադաս դատարանի (մասնավորապես՝ Վճռաբեկ դատարանի) կողմից կայացված և օրինական ուժի մեջ մտած դատական ակտ, որով արձանագրվել է ստորադաս դատարանի կողմից թույլ տրված նյութական կամ դատավարական իրավունքի նորմի խախտումը:

Ավելին՝ միայն նշված դեպքում հնարավոր կլինե՞ր վեր հանել այն խնդրահարույց հարցերը, որոնք վտանգում են դատական իշխանության անկախությունը և մյուս իշխանություններից բաժանված և հավասարակշռված լինելու սահմանադրական պահանջը:

Ուստի կարծում եմ, որ վիճարկվող դրույթը, բացի սույն հատուկ կարծիքի նախորդ կետերում քննարկված դեպքերի, անհրաժեշտ է քննարկման առարկա դարձնել նաև Բարձրագույն դատական խորհրդի կազմի և Արդարադատության նախարարի՝ որպես դատավորի նկատմամբ կարգապահական վարույթ հարուցելու լիազորություն ունեցող սուբյեկտի հարաբերակցության տեսանկյունից:

Այսպես՝ Բարձրագույն դատական խորհուրդն իր ուրույն տեղն ու դերն ունի իշխանությունների՝ բաժանման ու հավասարակշռման համակարգում, մասնավորապես՝ սահմանադիրը վերջինիս դիտարկել է որպես անկախ պետական մարմին, որը երաշխավորում է դատարանների և դատավորների անկախությունը: Վենետիկի հանձնաժողովը, անդրադառնալով Բարձրագույն դատական խորհրդի անկախությանը, նշել է, որ այն պետք է համարժեք լինի Սահմանադրությամբ նախատեսված անկախության իրավական բովանդակությանը: Խորհրդի գործունեության արդյունավետությունն ու լիարժեքությունը որևէ չափով չպետք է կաշկանդված լինի իշխանության ճյուղերի որևէ մարմնի, ընդհուպ դատավորների ինքնակառավարման մարմինների հնարավոր ներազդեցությամբ: Վերջինս հատկապես վերաբերում է **դատավորների կարգապահական վարույթների իրականացմանը**²⁷:

Իշխանությունների բաժանման ու հավասարակշռման համակարգում Բարձրագույն դատական խորհրդի հակակշռող լիազորության և դատարանների ու դատավորների անկախության ապահովման գործառույթի տեսանկյունից

²⁷ Վենետիկի հանձնաժողովի 2007 թվականի հունիսի 22-ի CDL-AD(2007)028 կարծիք, (թիվ 403/2006):

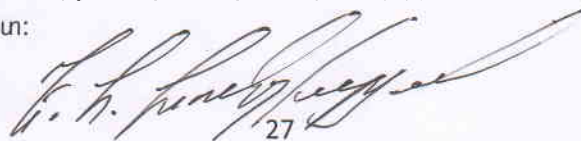
26

հատկապես կարևորվում է Բարձրագույն դատական խորհրդի կազմը և դրա կազմավորման կարգը: Այսպես՝ Բարձրագույն դատական խորհուրդը հանդիսանում է պետական իշխանության երկու ճյուղերի կողմից համատեղ ձևավորված պետական մարմին, որտեղ հավասարապես ներկայացված են օրենսդիր և դատական իշխանությունների կողմից ընտրված տաս անդամները²⁸: Ըստ այդմ էլ՝ Բարձրագույն դատական խորհուրդն իր սահմանադրական լիազորությունների իրականացումն ապահովում է պետական իշխանության նշված երկու ճյուղերի կողմից ընտրված անդամների մասնակցությամբ: Ի թիվս այլնի՝ Բարձրագույն դատական խորհրդի լիազորություններից է նաև դատավորին կարգապահական պատասխանատվության ենթարկելու հարցի լուծումը²⁹, որն իրականացվում է Բարձրագույն դատական խորհրդի անդամների ձայների որոշակի հարաբերակցությամբ: Այսպես՝ նշված որոշումների ընդունման կարգը ժամանակագրական առումով հանգում է հետևյալին.

09.04.2018 թվականին ուժի մեջ մտած «Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» սահմանադրական օրենքի կարգավորումների համաձայն՝ դատավորին կարգապահական պատասխանատվության ենթարկելու մասին Բարձրագույն դատական խորհրդի որոշումներն ընդունվում էին խորհրդի անդամների ընդհանուր թվի ձայների առնվազն երկու երրորդով: Այնուհետև՝ օրենսդրական փոփոխությունների արդյունքում 02.05.2020 թվականին ուժի մեջ մտած ««Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» սահմանադրական օրենքում լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին» ՀՕ-197-Ն օրենքով նախատեսվեց որոշումների ընդունման տարբեր կարգ՝ ըստ որոշումների տեսակի: Մասնավորապես՝ դատավորին կարգապահական

²⁸ «Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» սահմանադրական օրենքի 80-րդ հոդվածի 1-ին մաս:

²⁹ «Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» սահմանադրական օրենքի 89-րդ հոդվածի 1-ին մասի 7-րդ կետ:

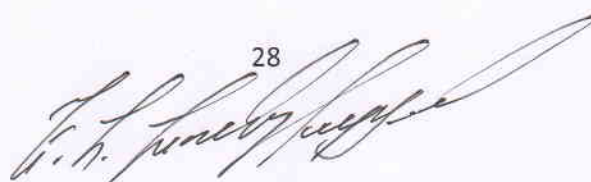
27

պատասխանատվության ենթարկելու վերաբերյալ Բարձրագույն դատական խորհրդի որոշումներն ընդունվում էին խորհրդի անդամների ընդհանուր թվի ձայների մեծամասնությամբ, իսկ դատավորի լիազորությունները դադարեցնելու վերաբերյալ որոշումները՝ խորհրդի անդամների ընդհանուր թվի ձայների առնվազն երկու երրորդով: Նշված կարգավորումը ևս ենթարկվել է օրենսդրական փոփոխությունների. արդյունքում՝ 25.02.2022 թվականին ուժի մեջ մտած ««Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» սահմանադրական օրենքում լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին» ՀՕ-22-Ն օրենքով նախատեսվել է, որ դատավորին կարգապահական պատասխանատվության ենթարկելու վերաբերյալ Բարձրագույն դատական խորհրդի որոշումներն ընդունվում են՝ նիստին մասնակցող խորհրդի անդամների ձայների մեծամասնությամբ, եթե որոշմանը կողմ է քվեարկել խորհրդի անդամների ընդհանուր թվի առնվազն կեսը³⁰: Նշված կարգավորումից հետևում է, որ օրենսդրական փոփոխությունների արդյունքում դատավորին կարգապահական պատասխանատվության ենթարկելու որոշման կայացման համար անհրաժեշտ ձայների շեմն իջեցվել է, մասնավորապես՝ դատավորը կարող է ենթարկվել կարգապահական պատասխանատվության, եթե նշված որոշմանը կողմ են քվեարկել Բարձրագույն դատական խորհրդի հինգ անդամներ (սա այն դեպքերում, երբ որևէ հիմքով Բարձրագույն դատական խորհուրդը կգործի տաս անդամից պակաս կազմով)³¹:

³⁰ «Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» սահմանադրական օրենքի 94-րդ հոդվածի 6-րդ մաս:

³¹ Սույն հատուկ կարծիքը շարադրելիս հաշվի է առնվում այն հանգամանքը, որ «Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» սահմանադրական օրենքում լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին» 25.10.2023 թվականին ընդունված ՀՕ-335-Ն օրենքի՝ դատավորին կարգապահական պատասխանատվության Բարձրագույն դատական խորհրդի կազմի վերաբերյալ դրույթները դեռևս ուժի մեջ մտած չեն, քանի որ ըստ նշված օրենքի 22-րդ հոդվածի 4-րդ մասի՝ նշված օրենքի 2-21-րդ հոդվածներն ուժի մեջ են մտնում Բարձրագույն դատական խորհրդի ենթաօրենսդրական նորմատիվ իրավական ակտն ուժի մեջ մտնելու պահին:

28

Վերոնշյալ կարգավորումն Արդարադատության նախարարի կողմից դատավորի նկատմամբ կարգապահական վարույթ հարուցելու լիազորության համատեքստում դիտարկելիս տեսականորեն չի բացառվում այնպիսի իրավիճակի հնարավորությունը, որ գործադիր իշխանության ներկայացուցիչը, կասկածի տակ դնելով դատավորի կողմից իրականացված արդարադատության որակը, հանդես գա դատավորի նկատմամբ կարգապահական վարույթ հարուցելու նախաձեռնությամբ, իսկ Բարձրագույն դատական խորհրդի հինգ ոչ դատավոր անդամների կողմից դատավորին կարգապահական պատասխանատվության ենթարկելուն կողմ քվեարկելու արդյունքում դատավորը ենթարկվի կարգապահական պատասխանատվության՝ առանց Բարձրագույն դատական խորհրդի՝ դատական իշխանության որևէ ներկայացուցչի դիրքորոշումը հաշվի առնելու:

Սահմանադրական դատարանը, 2021 թվականի հունիսի 10-ի ՍԴՈ-1598 որոշմամբ անդրադառնալով Բարձրագույն դատական խորհրդի կողմից որոշման կայացմանը, նշել է, որ օրենսդրի կողմից իրավացիորեն ընտրվել է որոշումների կայացման ծայների այնպիսի քանակ, որն ապահովի պետական իշխանության երկու ճյուղերից ընտրված Բարձրագույն դատական խորհրդի անդամների համաձայնությունը, ինչը, տվյալ դեպքում Բարձրագույն դատական խորհրդի անդամների ընդհանուր թվի ծայների մեծամասնությունն է՝ առնվազն 6 ձայն:

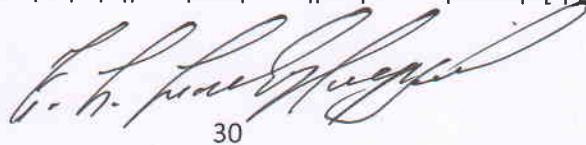
Նշված որոշման բովանդակությունից հետևում է, որ նման իրավակարգավորման նպատակն այնպիսի որոշումների կայացումն է, որն արժանացել է Բարձրագույն դատական խորհրդի անդամներից առնվազն վեցի հավանությանը, այսինքն՝ Բարձրագույն դատական խորհրդի այնքան անդամների համաձայնությամբ, որը բացառում է միայն դատավորների ընդհանուր ժողովի կամ

միայն Ազգային ժողովի կողմից ընտրված Բարձրագույն դատական խորհրդի անդամների կողմից որոշումների կայացումը³²:

Վերոնշյալի համատեքստում կարևորելով կոլեգիալ գործունեության ընթացքում բազմակարծության ապահովումը, սուբյեկտիվիզմի և կամայականության բացառումը՝ գտնում եմ, որ Բարձրագույն դատական խորհրդի կողմից դատավորին կարգապահական պատասխանատվության ենթարկելու վերաբերյալ որոշումների կայացման կարգիմ³³ վերաբերող իրավակարգավորումները ևս պետք է լինեն Սահմանադրական դատարանի վերը նշված դիրքորոշմանը համահունչ՝ բացառելով Բարձրագույն դատական խորհրդի կողմից բացառապես դատավոր անդամների կամ ոչ դատավոր անդամների կողմից կոնկրետ շահ, այդ թվում՝ համայնքային շահ հետապնդելու արդյունքում որոշումների կայացման հնարավորությունը: Վերը նշված իրավիճակը հատկապես խնդրահարույց է դառնում այն դեպքում, երբ դատավորի նկատմամբ կարգապահական վարույթը հարուցվում է գործադիր իշխանության ներկայացուցչի նախաձեռնությամբ, իսկ որոշումը Բարձրագույն դատական խորհրդում կայացվում է օրենսդիր իշխանության կողմից ընտրված հինգ անդամի համաձայնությամբ (նա այն դեպքերում, երբ որևէ հիմքով Բարձրագույն դատական խորհուրդը կգործի տաս անդամից պակաս կազմով)՝ որևէ կերպ չարժևորելով դատական իշխանության կողմից ընտրված անդամների կարծիքը, որպիսի պայմաններում ոչ միայն չի ապահովվի իշխանությունների բաժանման և հավասարակշռման սկզբունքի իրագործումը, այլև կվտանգվի դատական իշխանության անկախությունը:

³² Սույն հատուկ կարծիքը շարադրելիս հաշվի է նառնվում այն հանգամանքը, որ «Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» սահմանադրական օրենքում լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին» 25.10.2023 թվականին ընդունված ՀՕ-335-Ն օրենքի՝ դատավորին կարգապահական պատասխանատվության ենթարկելու հարցի քննության համար Բարձրագույն դատական խորհրդի կազմի վերաբերյալ դրույթները դեռևս ուժի մեջ մտած չեն, քանի որ ըստ նշված օրենքի 22-րդ հոդվածի 4-րդ մասի՝ նշված օրենքի 2-21-րդ հոդվածներն ուժի մեջ են մտնում Բարձրագույն դատական խորհրդի ենթաօրենսդրական նորմատիվ իրավական ակտն ուժի մեջ մտնելու պահին:

Վերոգրյալ ողջ պատճառաբանությունների լույսի ներքո գտնում եմ, որ «Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» սահմանադրական օրենքի 145-րդ հոդվածի 1-ին մասի 2-րդ կետը հակասում է Սահմանադրության 4-րդ հոդվածին և 164-րդ հոդվածի 1-ին մասին:

ԴԱՏԱՎՈՐ՝

Ե. ԽՈՒՆԴԿԱՐՅԱՆ

«29» հունվարի 2024թ.